

Előnz. díj helyben:
 Egész évre . . . 8 frt
 Félévre . . . 4 »
 Negyedévre . . . 2 »
 Vidékre 1 frttal több.
 Hirdetési díj:
 Egész oldal . . . 20 frt.
 Fél oldal . . . 10 »
 Negyed oldal . . . 5 »
 Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden és csütörtökön.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII-ik kör, Virág-
 utca, 337-ik házám.

Ugy a kéziratok,
 mint a hirdetések
 ott vétetnek fel.

«Nyilttér» sora 15 k.

Kisebb hirdetéseknel
 minden szó után 5 kr.
 és a kincstári illeték
 számittatik.

Egyes szám ára 10 kr. — Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

Segítségért kiált!

Megindító fölhívást olvasunk egyik szomszédváros lapjában, intézve a nemes és jólelkű közönséghez, melyet előkelő urnók és urak adakozásra kérnek. A cél igazán nemes, sőt egyenlően önvédelmet jelenti annak a társadalomnak, melytől adományokat akarnak gyűjteni. Az embermentés munkájára készülnek a kezdeményezők. Arra, hogy iszonyu aratásában megállítsák a pusztító halált, mely több áldozatot szedett egy év alatt, mint amennyi született.

És nem is lehetetlen az embermentésnek tervezett munkája, mert a természetellenesen magas halálozási arányt erősen befolyásolja az, hogy a gyermekágyas asszonyok és azoknak újszülött csecsemői pusztulnak el megdöbbentő tömegesen, még pedig azért, mert a nép kunyhóiban hiányzik a legszükségesebb élelem és a meleg szoba akkor is, mikor két életnek megtartása függ a megfelelő gondviseléstől.

Csekély fáradsággal a kisebb városokban még az eseteket is el lehetne sorolni, melyekben néhány forint költséggel meg lehetett volna menteni két emberéletet és így bizonyára nem lesz eredménytelen az a fölhívás, melyet a szomszéd város emberbarátai a közönséghez intéznek.

„Czélunk — így szól a nyílt kérelem — a gyermekágyas szegény anyáknak és gyermeküknek, a gyermekágy tartama alatt pénz, élelem és az újszülött részére a legszükségesebb ruhaneműek adományozásával és az egyleti orvos részéről segély és gyógyszer nyújtásával nyomorukat enyhíteni, őket az emberiségnek, a hazának megmenteni, megtartani.

E nemes cél megvalósítása végett fordulunk városunk minden jószívű lakosaihoz: adományok nyújtása iránt.

Elfogadunk pénzt, vagy ruhaadományokat.

Siket és érzéketlen volna a társadalom, mely ezt a vészkiáltást meg

nem értené. Azonban az előttünk levő felhívás mégis azt a benyomást teszi első percze, hogy vissza kellene utasítani, mert úgy kezdődik, hogy „A magyar szent korona országai vereskereszt együletének helybeli fiókegyesülete föladatául ismeri a szűkölködőket segélyezni és minden emberbaráti irányban közhasznú tevékenységet kifejteni.”

Boszuság és méltatlankodás fogja el az embert, hogy ennek a vereskereszt-egyletet reklamirozó bevezetésnek fonalát többé sehol nem találja a megindító fölhívásban. Sőt épen ellenkezőleg, az tűnik ki belőle, hogy a vereskereszt csak elméletben ösmeri — leginkább béke idején — az emberbaráti tevékenységet, de gyakorlatban arra az álláspontra helyezkedik, hogy az éhező, szűkölködő emberekről gondoskodjanak mások.

Ez a megkapó fölhívás is csak bevezetőleg szól a vereskereszt-egylet nemes irányáról azonban nem mutathat rá, hogy ez az egylet bár egyetlen egy forintot is adott volna a társadalom-mentő célra, ha csak biztatásul is, hogy jobb kedvvel akakozzék a közönség, mely bensőleg érzi ugyan a nyomorral szemben a maga kötelességét, de jogosan boszankodik afölött, hogy egy jelentékeny összeget begyűjtő egyesület minden alkalommal külön áldozatokat követel.

Segítségért kiált az éhező anya újdonszülött csecsemőjével, s míg más városban ez a vöröskereszt-egylet legalább tudomást vesz róla, ha maga nem is nagyon adakozik, addig a szabadkai fiók egyesületről azt sem tudjuk él-e, s miként működik, nemhogy eszébe jutna a könyörület.

A szabadkaiak tudnak szemfényvesztő papiros-kórházat alkotni, de hogy a társadalomnak más hasznos dolgot cselekedtek volna ez ideig, arról nincs tudomásunk.

Pedig nemcsak háboruban, de béke idején is adhatnának jelt magukról az egyesület intézői s a nőegyletekkel karöltve az ő kötelességük volna az életek megmentése.

Mert hiába! A százféle gyűjtő-
 iverk, adakozások végre is kimerítik a közönséget.

Egyenesen áldozatokról van már szó s a közjótékonyásra kapható maroknyi értelmiség annyira igénybevéttetik, új meg új czimeken, hogy nemsokára elérkezik a lehetetlenség határához, oda, ahol inkább a jóltevő közönség megvédelmzéséről lesz szó a mértéket nem ismerő kizsákmányolatlás ellen.

A kereskedő ifjak társulata.

A helyb. kereskedő ifjak társulatának ideiglenes (?) választmánya, az e társulathoz annak idején tartozott tagokhoz felhívást küld azzal, hogy: amennyiben ezen tagok az 1890. évi decz. 31-ig öt havi tagsági díjjal hátralékban maradtak volna, e hátralék alól teljesen felmentetnek, azonban ha az egyesület tagjául továbbra is megmaradni óhajtanak, kötelezettenek 1 frt beiratási díjat megfizetni.

Minden ember, ha nem is kizárólagosan kereskedő, ha csak működése a kereskedővel azonos, tagja lehet a társulatnak 1 frt beiratási díj mellett.

De nem is erről kívánok szólni, hanem inkább a fenti társulat szervezkedéséről.

Tudtommal e társulat annak idején belügyminiszteri jóváhagyás mellett és a helybeli hatóság tudtával alakult meg és úgy hiszem, közel három évig működött is, hogy azután — két év óta — mi történt, azzal úgy látszik, hallgat a krónika.

Vajjon helyesen cselekedett-e e társulat választmánya, hogy a törvényes utat mellőzve, a társulat működését annyi időre szuszpendálta? Nem! Az alapszabályokban foglalt és a belügyminiszterium által különösen kiemelt utasítás szerint kötelessége lett volna akkor, amidőn meggyőződött arról, hogy a társulat a kezdett uton tovább haladni nem képes, erről újabb indítvány kapcsolatával vagy jelentést tenni az illető forumnak — a közgyűlésnek, amely határozott volna a felől, vajjon tovább is kívánja-e fentartani a társulatot vagy pedig a miniszteri rendelethez képest — miután a társulat nem életképes — a hatóság közbenjöttével ennek felosztását indítványozni és feloszlátani.

Legkevésbé sem szándékom e törvénytelenesség miatt a társulat jelenlegi tisztviselőit felelősségre vonni, ehhez, miután csak egyedül vagyok, nincs jogom. De

igenis, van jogom kérdezni: *mé történt az 1888. évi december hó végével szabályszerűen kimutatott 2176 frt 26 leányi tevéleges vagyonnal?* Ha már a hatóság, melynek tudomással kellett bírnia arról, hogy e társulat működését be-szüntette, nem érdeklődött emiatt, kötelességem tartom ez ügyet a nyilvánosság elé hozni és a nagyközönség megítélésére bízom, miként érdemelte ki e társulat a pártolást.

De milyen garanciát nyújtana e társulat, ha újra feléledne? És feltéve, hogy a két évi lethargiából felocsul, milyen kedvezményt, milyen előnyt nyújt vagy nyujthat tagjainak?

Semminőt!

Öt ízben pendítették meg annak idején — t. i. e társulat felvirágozása idejében — azon eszmét, hogy esti szaktanfolyamot, kereskedelmi vitaestélyeket, szakszerű felolvasásokat rendezni.

A bölcs választmány ez indítvány elő-ahasem zárkózott el. De végrehajtatott-e a határozat? Nem! nem lehetett!

Hát most más elemek vannak Szabadkán, hogy ez megtörténjék? Két év óta sem az ifjúság, sem a kereskedők között változás nem állott be, kivéve, hogy két évvel idősebbek, de tisztelet a kivételnek, nem tapasztaltabbak.

Csak a titkárság úgy látszik nyert változást, mert míg azelőtt ez a hivatal kizárólagosan oly egyénre bízott, aki a kereskedelmi intenciókat minden rétegében ismerte, addig most kir. adótisztre bízta. Méltó emez elvének — társulathoz.

Vagy talán azzal kíván magának propagandát csinálni, vagy tagokat gyűjteni, hogy kiemeli most — magyarosodás mozgalom ideje alatt, — hogy nagyobb részben német könyvtárát a tagok rendelkezésére bocsájta?

És míg egyrészt ezzel kompromitálja magát, addig az alapszabályok szigorú betartását mellőzi, t. i. a hazai nyelv elsajátítása és ennek fejlesztését? Hát már ennyire jutottak?

Annyi tény, hogy két táncvizigalmat rendeztek saját könyvtárak javára és pedig eredménnyel, azért mégsem szereztek be.

Kártyázni, tekézni, dominózni stb. ahhoz társulat nem kell, ezt elvégezhetik a kávéházakban.

Politikai jelentőséggel nem bírhat, kereskedelmi jelentőséggel pedig nem bír az egyesület azért, mert mindaddig, míg a helybeli kereskedő viszonyoknál reaktív be nem áll, hogy t. i. a kereskedők és a kereskedői alkalmazottak között egyetértés a testvériség garanciája mellett nem biztosított, addig ily társulat Szabadkán csak meddő; nem életképes.

Távol van tőlem azon gondolat, hogy e társulathoz ártani akarnék, de amidőn tudom, hogy alapszabályaiba felvette annak idején a segélyezést szegény keresk. alkalmazottak számára és csak a közel mult napokban üzletről-üzletre járt egy — bár elszegényedett, de — tisztességes kereskedő-segéd koldulni, akkor szegényenpir futja át arczomat.

Ha egy társulat 2000 frton felüli tevéleges vagyonnal rendelkezik, ennek megtörténni nem szabad. Akinek alkalm volt azelőtt vagy a társulat helyiségében, vagy más helyen tagtársal találkozni, bizonyára hallhatta, midőn egyesek kérdezték: miért fizettek én, mit nyujt nekem a társulat? Hányszor lett es már szellőztetve, annélkül hogy —

sajnos — megoldást nyert volna. Nem is nyerhet megoldást, mert véleményem szerint a kereskedői aspirációk sokkal komolyabbak, semhogy annak egy társulat, amelyben — egyesek kivételével, a tisztviselői testület még az alapszabályokat sem ismeri, megte-lehessen. Nem felelhet meg különösen Szabadkán, ahol a kereskedők épen kizárkoznak belőle.

Egy társulati tag.

A „Zentai önk. tűzoltó egyesület”

Szabadka, az ország harmadik városa még nem érte utól a szomszéd kis Zentát, melynek 16 éve van önkéntes tűzoltó egyesülete annak saját zenekara, felszerelése és tőke-pénze.

Matkovits József, az egyesület buzgó főparancsnoka a mult évről beszámolván az egyesületi közgyűlésnek jelentésében többi között így szól:

Örömmel jelezhetem, hogy egyesületünk évről-évre gyarapszik és mindjobban kiérdemli Zenta város közönségének elismerését és pártolását.

Fényes bizonyítéka ennek azon körülmény, hogy míg 1889. év folyamán 12 alapító tag lépett be egyesületünkbe 1890. év folyamán már 20 új alapító tagot nyertünk. De nem csak ez igazolja az Egyesület haladását, hanem igazolja a pénztár állása is, mert míg 1890. év január 1-én 887 frt 69 kr. volt az egyesületi pénztár zárárdménye, addig 1891. év január 1-én már 1642 frt 89 kr. maradvánnyal záródott.

Egyesületünk létszáma 163 egyénből áll, ebből 79 egyén működő, 84 pedig alapító tag. 1890. év folyamán belépett 24 működő és 20 alapító tag, kilépett 23 működő, kizárattott 1 működő tag.

Egyesületünket 1890. év folyamán súlyos csapások érték amennyiben ezen évben egyesületünk egyik lelelkesebb pártfogó, alapító tagja és tiszteletbeli Főparancsnoka tekintetes Zsarkó Antal kir. közjegyző elhunyt. Az egyesület teljes számban megjelent végtisztességén, külön gyászjelentést adott ki és a tetemet saját fogatán vitette az utolsó utra.

Ugyanezen évben egy másik lelkes pártolónk, alapító tag is jobblétre szenderült tekintetes Técsits Sándor földbirtokos ur személyében, kinek végtisztességén az egyesület szintén részt vett.

A pénztárnok külön tárgyalandó kimutatása szerint 1890-ben az Egyesület összes bevételei 4524 frt 60 kr., kiadásai 2881 frt 60 kr., tettek ki és így év végével a pénzmaradvány 1642 frt 89 kr. vagyis 755 frt 20 krral kedvezőbb, mint az 1889. évi eredmény. A tényleges bevételek 649 frt 93, a tényleges kiadások pedig 467 frt 81 krral haladták meg az előirányzatot.

A szertár részére az év folyamán beszeresztettek: 60 m. nagy és 68 m. kisgép továbbító tömlő 91 frt 67 kr., 2 m. szívó tömlő a nagy géphez 21 frt 83, 1 drb gyászlobogó 8 frt 25 kr., 28 m. kék téli zubbony szövet 97 frt 35. A hat egyesületi tűzoltó nyári ruha szövete 20 frt. Gombkötő munka 30—30 vál-sipaszinór 22 frt 44 kr. 32 drb lampión 12 frt 55 kr. 160 drb világító mécsphár 6 frt 40. 1 drb srót vágó és francia kulcs 2 frt 08 kr. 60 drb tömlő szorító karika 8 frt 20 kr. 1 drb csavar és 1 drb ruha kefe 3 frt 86 kr. Összesen 312 frt 41 kr. értékben melyhez hozzáadva az 1889. évi vagyoni állapotot 4%, levonással 6392 frt 57 kr. s

így mai uapon az Egyesület 6704 frt 98 kr. értékű szerelvényekkel rendelkezik.

Szégnyennel tesszük le a tollat, hogy ennyire hátra vagyunk, sőt leszünk is még hosszú ideig, mert Szabadkán ilyen egyesületre nem is gondol senki.

Irodalom, művészet.

Színház. Még a szezon utolsó napjaiban sem állhatja meg az igazgatósági iroda, hogy a közönséget félrevezetni ne iparkodjék s egyuttal magát ne blamirozza. „A vereshaju” vasárnapi előadása alkalmával azt nyomatták a színlapra, hogy „Margó Célia utolsó föllépte”, ellenben a helyi lapoknak már előző napon beküldött heti műsorban benne van, hogy Margó Célia még a hét folyamán Fortunio dalában is föllép. Vagy talán azt a régi Ripacs tempót akarták alkalmazni, hogy „utolsó”, „legutolsó”, „bucsu”, „közkívánatra még egyszer”, „visszavonhatatlan utolsó” s ugyanolyan legislegutolsó. — Különben az előadás — leszámítva Vihari kiállhatatlan Veréb Jankóját — egészenben most is jól ment és közönség is szép számmal volt.

Előző este Tolnayné jutalmául „Janina ostroma” került színre. Különösnek találjuk, hogy a társulat kedvelt komikája a mult évi tapasztalás daczára ez évben is komoly tárgy darabot választott jutalomjátéki előadásra, így aztán alig lehet csodálni, hogy nagyon kevesen voltak. A darabot Kultár bácsi a színtársulat „komája” írta, illetőleg „szerezte” Jókainak „Janicsárok végnapjai” című regénye nyomán. A darab ismertetésébe kiméletből nem bocsátkozunk, az előadásról pedig annyit jegyzünk meg, hogy csaknem éppen olyan volt, mint a darab. A sugó gőzerővel dolgozott, de alig vehetjük rossz néven a szereplőktől, ha ez egyszer nem volt ambíciójuk a leczketanulásra.

Színházi heti műsor: Kedden, 3-án bérlet 15-ik a nembérelt helyek félárakbani árusításával „Piros bugyelláris” eredeti énekes népszimű 3 felv. Szerdán 4-én bérlet 16-ik számban V. Margó Célia assz. bucsu felléptével „Fortunio dala.” vig ope-rette 1 felvon. „Bálatán” magánjelenet és „Kremonai hegedüs.” dramolette 1 felvon.

Reményi Ede e hó 31-én hedden hangversenyt tart a szabadkai színházban.

„Szőlészeti és borászati évkönyv”

czimalatt dr. L ó n y a y Ferencz földműv. min. fogalmazó szerkesztésében egy hézag pótló munka hagyta el a sajtót. Az 204 lapra terjedő könyv érdekelni fogja a kereskedőt, a vendéglőst, a szőlőtermelőt ép-ugy mint közgazdasági életünk összes férfait, kik őstermelésünk eme végveszélylyel fenyegetett fontos ágára súlyt helyeznek. A könyv magában foglalja e tárgyról az összes tudnivalókat. Adja a bor, szőlő, seprő cognac, borkő és pezsgő termelés statisztikáját úgy hazánk mint az egész Európából. Tárgyalja a borforgalmat, termelést előmozdító és gátló körülményeket, ir a b o r v á m o k r ó l az egész világon, mely része könyvének különösen ma aktualis. Ismerteti az összes borászatot, italmérést, reglát, dézsmát és az idevágó adozási törvényeket, a phylloxera elleni védekezés és a bortermelés emelése czéljából hozott szabályokat és rendeleteket, állami intézményeket és azok igénybe vételét, közöl egy a phylloxera

ellen védekező községi szövetkezet részére minta alapszabályt végre dió héjban a szőlészet és borászat, a filloxera és a szőlő egyéb ellenségei ellen való védekezésnek általános tudnivalóit. A munka tehát nagy anyagot, de világos könnyen felfogható alakban ölel fel és mint hasznos kézi könyv mindenkinek ajánlható. Ara 1 frt. Megrendelhető a «Borászati Lapok» kiadóhivatalánál Budapest (Köztelek.)

Közgazdaság, ipar, kereskedelem.

Az első amerikai szőlőtelepen Kassán bevégeződött az amerikai venyigék nyesése. A részben már elküldött, részben előjegyzett venyigéken kívül még 63000 drb szina amerikai vessző kerül eladásra, a következő fajokból: Ripária sauvage, Rip. portalis, Rip. tomentosa, Rip. odorata és Solonis és 40000 darab hólyagos Furmint. A megrendelések Maurer János „Első amerikai szőlőtelepére” Kassára címzendők, vagy a „Szőlészeti és Borászati Lapok” kiadóhivatalához, Kassán.

A városi közbűvágóhídon hatósági felügyelet mellett f. évi február hóban a közszükségletre levágatott, Bika: 1. ökör 12. tehén 220. Egyéven felüli borjú: 10. Egy éven aluli borjú: 339 összesen 582 darab. Szintén a múlt január havi vágásokkal a fogyasztás ismét jelentékenyen emelkedett, amennyiben 113 drbbal több fogyasztatott el.

CSARNOK.

A civilizált oláhok.

(«Egyetértés» után.)

„A civilizált oláhok, pár megjegyzés a román feszkelődésekre” című kis röpiratot irt Hentaller Lajos orsz. képviselő.

Alig mulik el hét, alig nap, — írja Hentaller — hogy az erdélyi vagy romániai oláhság valami támadást ne intézne ellenünk, magyarok ellen. Ma az európai sajtóra appellál a nemes román fiatalság, holnap valami erdélyi oláh lap rajzolja le a magyart úgy, mintha együttesen és külön-külön e nemzet fia legalább is délamerikai rabszolgakereskedők volnának — s természetes, hogy a derék modern rómaiak az áldozatok.

A román vádaskodások megczáfolása után így folytatja a röpirat:

Részletesen, hogy az elnyomottnak nevezett modern románok miként kezdték meg civilizátori működésüket 1848-ban.

De lássuk a tényeket.

Az oláh haramia csoport előtt nem volt semmi szent. A falvakon magyar polgárok, nők, csecsszóó gyerekek nyuzása falakhoz szegzése, darabokban kutakba hányása, disznó módra megperzselése, a házak s más épületek elégetése, minden butorok összetiprása, vagyon, élelmiszerek, pinczék, gabonások, arany, ezüst kincsek kirablása, — melyekből Urbán s hóbajtársai: Mikás, Jánk, Moga, Dobrán, Prodán, Axentye Severu és a szász főnökök osztokodtak, napirinden voltak. Ime a megczáfolhatatlan tények.

Kis-Enyeden nyolcvanöt magyar löttek perzseltek s daraboltak össze s hánytak kutakba.

Zalathnán s Prészákon ezerkétszáz kamarai tisztet s közpolgárt öltek meg s fosztottak ki Dobra péter vezetése alatt. Az egész várost a kamarai épületekkel együtt leéget-

ték. S midőn a szegény legyilkolt magyarok közül néhány a kivégzés előtt az oláh gyilkosokat kérte, ne kegyetlenkedjenek, ezek vállat vonva, e szavakkal folytatták az öldöklést; „nem tehetem, hogy kegyelmezsek nektek kutyák, mert imperatu Puckuer, si Urbán, a se an poruncsit, sze omoritum ungr!”

Kakkó alatt százhatvanöt magyart löttek és ütöttek agyon.

Hátszegen az oláh pap tizenöt magyart összekötött kezekkel és lábakkal a Strigy partjára fölállítván, minden egyénnel szemben egy lándzsás oláhot állított, kik egy parancsszóra a magyarok fejét ketté hasították, s ezek a vízbe hullottak.

Algyógyán Urbán — mint proklamálta — bevezetesképen nyolcvanöt magyart, köztük a református papot, Bonczát akasztatott fel.

Alsó-Fehérmegyében Fejérvárt 1848. okt. 29-én Benedek József főbíró, Szöllősy Elek szolgabíró nevével és gyermekével együtt és Sebesi Albert birtokost fogták el. Szöllősy Elek szolgabírót elevenen megnyúzták. A többi a legnagyobb kegyetlenségek között végezték ki. Ugyanítt megölték Mégai órásmestert és Mendel pálinkafőzőt neje, gyermekei és legényeivel együtt.

Borbándon október 23-án törtek rá a a fegyvertelen helysége s ott Baranyai Károlyt nejevel s szép nagy leányával megfogták s három székre ültették. Baranyainak két karját lefűrészelték, egyiket nejének, másikat leányának adták a kezébe. Aztán lefűrészték Baranyai Károly fejét, azt karóba húzták és az asszony kezébe adván, így kellett a nőnek az ura fejét és az egyik karját s a leánynak az édes apja másik karját gyalog vinni egész Balázsfalváig.

Igen, Sárd, B.-Bocsárd, Krakkó és Benedek községekre október 23-ának éjszakáján törtek rá az oláh rablók ugyanegy időben.

A magyarok lakására törvén, a hon levő férfiakat mind elfogták, a kik hon nem voltak, azoknak a családjait kizsárolták a legkülönbébb módon. — Az elfogottakat Krakkóba hajtották, s az ott már összehajtott foglyokat kellett beállniok mezitláb egy posványos udvarba. Itt állottak két nap, két éjszaka a szerencsétlen áldozatok. Ez idő alatt a foglyoknak szabad volt ugyan ételt vinni, — de hogy az evéstől elmenjen a szerencsétlenek kedve, — pipaszárral turkáltak az ételt s tele köpdösték. Ezenfelül, a mely nap a nyomorultaknak volt mit enniük, az nap nem volt szabad inni, s a mely nap ihatnak, nem volt szabad enniük.

A nyomorúság harmadik napján aztán innen a mocsárból bevitték a foglyokat Pécsi Ferencz birtokos udvarába, s a pinczébe kergették őket, hol a hordók fenekét beütvén, bokáig jártak a szeszese folyadékban. Ekkor, hogy a szegény martírok le ne ül-hessenek, mindent kihordtak a pinczéből, s ott tartották a foglyokat egy hétig. Végre kihurczolták őket, s egytől egyig felöltözték.

S miután az áldozatok száma oly nagy volt, hogy rettenetes munkájukat nap kel-tétől nap nyugtáig sem voltak képesek bevégezni, a gyilkolást gyertya világnál folytatták.

Magyarigenben október 39-én gyilkoltak le számos előkelő földbirtokost.

Veregyházán Doboli Zsigmondot meg-rohanták és addig szurkálták, míg meghalt. Aztán négyfelé vágták és Balázsfalvára vitték.

Egyik leánya kétségbeesvén, szörnyet halt. Ez még jól járt, mert a gyilkosok csak holttestét vagdalták össze s hányták a jászolba, de Doboli Zsigmond másik két leányát Balázsfalvára vitték, ott az atya négyfelé vágott testét a piaczon gyékényre tették ki, a leányokat e mellé czövekekhez kötötték, s ott is maradtak, — míg el nem pusztultak.

Boros-Bocsárdon az evangélikus református püspök gazdatisztjét, Szakácsot és Péterfy László tanárt járomba fogták s addig huzatták velők a járomot, szurások és döfések közt, míg a járomban meg nem haltak.

Brádon a védtelen s fegyvertelen Brádi családot lekonzolták. Tizennégy Brádit öltek meg egyszerre, a nagyapától kezdve, le a legutolsó unokáig. Ezek legkisebbikét, egy csecsemőt, elevenen dobták a sirba, hol a halálig kinzott és szétmarcangolt szülőinek büzhödt holtteste közt három nap, három éjjelen át hallották a haldokló kisedet sirását, a nélkül, hogy e hienák száza közül akadt volna egy könyörülő lélek, ki a kinok ily legiszonyubbjának véget vetett volna.

Közép-Szolokban báró Huszár Zsigmondnak, leirhatlan kínzások után oláh inasa fejét levágta nyakáról, s Urbán tábornoknak vitte ajándékba. Urbán tábornok e rémitő istentelenségért az inast kormánybiztosnak nevezte ki.

Nagyenyedet 1849. január 8-án rohan-ták meg az oláhok Prodán, Axentye Severu és Mikás vezérlete alatt. A gazok éjjel 11 órakor özönlötték el a várost, és tervszerűleg előre elkészített gyújtócsóvakkal nyujtották fel. A tüzből menekülőket személyválogatás nélkül lövöldözték le. Itt vetkőzött ki az oláhság igazán minden emberiségből s öldökölt és gyujtogatott. A legkegyetlenebb hideg időt választotta a pusztításra. Az utcák csakhamar tömve voltak hullákkal. A nagy-utca egyik részén egy nyugalmazott császári kapitány hevert diszöltönyben. Ezt lebunkózták! Mellette pár percze azután vertek agyon egy ügyvédet, távolabb a katolikus papot késelik le. Emitt a tiszteletreméltó öreg lutheránus papot tépik darabokra. Egy helyen husz apró gyereket vernek agyon. A katolikus templom melletti rectorium tömve volt néppel, s a nép előtt a feszület fölállítva, mégis közibük löttek, s a tömegbe szorított magyarság halomra hullott. Az elvetemedett oláhok kaczagva kiálták: „Még a Jézus sem tudja magát védeni, hát a magyar!” A város másik részén a református papot meszárolták le hosszú küzdelem után nejevel s gyermekével együtt. A várszeg-utczában Török Dánielt elevenen dobták a tűzbe. A nőket mezitelenre vetkőztetve hurczolták magokkal a táborba.

A szegény nép másik része a klastromba menekült. Még e szent helyet sem tartották tiszteletben. A papi ornátusba öltözött praesidens, ki kereszttel kezében esdekelt a nálalevő menekültek életéért, meglöttek. A menekülőket a legnagyobb kínzások közt végezték ki. A sirboltokat feltördelték, nem kedveztek nem-nek, kornak, állapotnak. Többen menekültek a közeli erdőbe, de egyrészők ott fagyott, más részök pedig félőrülten, fagyosan érkezett Tordára; legtöbben megesebesülve, átlöve. A város egészen hamuvá lett.

Alsó-Fehérmegyében Nagy-Enyed volt a harmadik város, melynek népessége 5—6 ezerre ment, s mely ily példátlan módon lön semmivé teve.

1848. október 15., 16., 17., 18. és 19-én Abrudbányáról és Zalathnáról Fehérvár környékére, főleg szüretelni utazó magyarokat a fegyveres oláhság megállította s megverie.

Midőn a saanyargatottak kérdeni merték kinek a parancsára teszik ezt? azt felelték: Dobra és Axentye parancsából, kiktől rendelkezést kaptak, hogy a magyaroktól vegyék el a fegyvert és öljkék meg őket.

Fehérvár városát október 21-én a felbőszült oláhság felgyújtotta.

Zalathnát október 23-kán reggel, az isteni tisztelet alatt öznél el a modern rómaiak rabló csordája s egyszerre 15—20 helyen gyújtották föl, hogy az oltás teljesen lehetetlen volt. Ekkor a lakosságtól elszedték a fegyvert; s a fegyvertelen népet a harmadik faluba kísérték, hol egy nedves térre lefektették. Fölkelni senkinek sem volt szabad, a ki felkelt, azt főbe lötték. Október 24-én reggel megparancsolták a szegény kifosztott s mezítelenre levetkőztetett magyaroknak, hogy keljenek föl. Erre a szóra: „Indulj!” minden fegyvert reájok sűtöttek, s boldog volt az, kit fegyver talált, mert a többi a legvadállatisabb kinzások közt verték agyon. (Folyt. köv.)

H I R E K.

A szabadkai takarékpénztár és népbank f. hó 1-én d. e. 9 órakor tartotta meg saját helyiségében évi rendes közgyűlést, mely alkalommal boldogult dr. Petics József igazgató helyettes állása is betöltött. Négy jelölt közül az első szavazás után Varga Agoston és Manojlovics György maradtak fenn. A szűkebb választásnál Varga több, mint 400 szavazattal lett megválasztva a részvényesek nagy többségének óhaja és kívánságára. Üdvözljük.

A „Szabadkai Dalegyesület” — mint értesülünk — april hó 18-án fővárosi művészek közreműködésével nagy hangversenyt rendez.

Az idei tél megérdemli a megörökítést. Tavasz előhónap lenne a márczius, azonban olyan a tavaszunk, hogy deczembernek is elég volna. A hó szántóföldeinken még mindig magasan áll, alig olvadt és oskadott össze eddig pár ujnyi vastagságnál többet, a hideg pedig dermesztő. Tegnap márczius 2-án reggeli 6 órakor a hőmérő a fagypontra alatt 15° mutatott s még a déli órákban sem emelkedett a fagypontra alatt 5° fölé.

A nyulak a rendkívüli nagy havazás folytán roppant károkat okoztak gyümölcsfáink között. A szegény fűlesek annyira elkenyészteredtek, hogy már nemcsak az alma és egyéb gyümölcsfákat teszik tönkre, hanem lerágnak a fiatal akáczfákat is, sőt legtöbbször már a fenyők ágait morzsolják szét. A királyhalmi erdőéri szakiskola faültetvényeiben több ezer db. fiatal fát tettek tönkre.

Az öreg toronyóra alatt dicséretes haladás indult meg, csak szalma tűz ne legyen. 1-ször is a régi adó becsüsket kirostálják, ezek a jó urhatnám urak sok visszaélést követtek el. Új építkezések, adóügyi törvények stb ügyeiben valóságos hadjáratot indítottak az érdekelt felek irányában. 2-ször Az eszem-izsomot a városházán a polgármester komolyan megtiltotta. Jó lenne a nyilvántartási hivatalt is szigorubb ellenőrzés alá venni.

A jövődő primás. A február 18-iki udvari ebéddel kapcsolatban érdekes híreket beszéltek meg másnap a képviselőház folyosóján a kormányparti körökben. Ebéd alatt, melyre Samassa érsek, Schlauch, Deseffly, Hornig báró és Steiner püspökök voltak hi-

vatalosak, a király jobbán Samassa érsek, balján pedig Schlauch püspök ült. A felség a cerce alatt szívélyesen beszélt mindenikkel, azonban feltűnően hosszasan beszélgetett Deseffly esanádi püspökkel. A legitimusabb kormányparti körök azt mondják, hogy a február 18-iki udvari ebéden ott volt a jövődő primás is.

— **Elvi jelentőségű határozat.** A m. kir. belügyminiszterium H.-M.-Vásárhely város közigazgatási bizottsághoz intézett leiratában egy felmerült eset alkalmából határozatképen kimondotta, hogy a szolgálatból kilépett cseléd, kialakított bérét gazdájától mindaddig követelteti, míg a kezére bízott tárgyakkal gazdájának be nem számolt és a gazda által ellene támasztott kártérítési követelés bíróság el nem intéztetett. E határozat, a mennyiben az abban kimondott elvet rendőrhatalomunk, mint hiszük, jövőben követni fogja sok visszaságot és kellemetlenséget meg fog szüntetni, mely abból származott, hogy az engedetlen, rossz viselkedésű cseléd kialakított, de meg nem érdemelt bérét rendőrkapitányi ítélet folytán hamarabb megkaphassa gazdájától, mint sem ez a cselédje által okozott kárát, melynek érvényesítése a bíróságok elé tartozik — idejekorán kárpotlást nyerhetett volna.

A jég. A földmívelésügyi miniszterium vizrajzi osztályához f. évi febr. 21-ről beérkezett hivatalos jelentések szerint, az egyes folyókban a következő vastagságu jég konstátáltatott és pedig: Posonynál a Dunában 57 cm. Budapestnél 30 cm. Orsovánál 22 cm. Eszéknel a Drávában 38 cm. Kostély és Kiszetón a Temesben 64 cm. Tokajnál a Tiszában 40 cm. Szolnokonál 37 cm. Csongrádnál 45 cm. (Szentesen hasonló vastag jégpánczéja van a Tiszának) Szegednél 38 cm. Titelnél 39 cm. Aradnál a Marosban 37 cm. Gyomán a Körösben 28 cm.

A trafikosok figyelmébe. A pénzügyminiszter egy kis fizetecskét adott ki, melyben a dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok részletesen körül vannak írva. E fizetecskék 15 krért megszerezhetők a m. kir. adóhivatalban. A trafikosoknak nem árt a fizetecskét megszerezni, ami által sok zaklatással szemben magok is megvédhetik jogukat.

Rendőri hírek. Csernus Elekné kárára f. hó 26—27 közötti éjjel ismeretlen tettesek egy 8 frt értékű teknyőt. — Tarnovszki József kárpitostól segédje f. hó 28-án megszökött, elemelvén egy kijátszásra szánt 80 frt értékű takarót és 32 frtot elsikkasztott. — Albert György 8-ik körű lakostól f. hó márczius 1. és 2-ik közötti éjjel 5 db tyukot eltolvajoltak, ezekből 2 db a hétfői hetipiaczon Csipek Lukács csirke kofánál felismertették, a vizsgálat szigoruan folyamatba vétetett.

Mindenféle. Gratulál. Éppen az előbb találkoztam feleségeddel. Gratulálok, olyan jó szinben van! Lehet de én már tízéve nem láttam szinét. Hogy-hogy? Egy szerűen: festi magát! — **Por és hamu vagyunk.** Az asszony kicsit savanykás hangulatban így kiált föl: „Mert mi is az ember? Por! csak por!” A férj még savanyuban: „Azért nem törölték tehát a butorokat soha?” — **Mire jó a thea?** Az orvos valamiféle theát rendelt paraszt betegének a tudakozódik a hatás után. „Hát bátya használt-e a thea?” kérdi. „Használni csak használt, motyogja a beteg; de annyit mondhatok, hogy az én pipámban még soha olyan rossz dohány nem volt, mint ez.” — **Baján.** A rendszeresített harmadik állatorvosi állásra Hoffmann Lajos martonvásári

uradalmi állatorvost nevezte ki a főispán. Baja és Szabadka. Ott három, itt 2 állatorvos, és mégis csak botrányos állapot. — **Sárkány László** bajai gyógyszerész egyetlen fia József 25 éves korában meghalt. — **Zentán** Walter Adolf jómodu 30 éves kereskedő elmezavarban a kutba ugrott és meghalt. — **Zentán** ismét új lap indul meg „Gazdasági ujság” ezimen, Tóth Lajos gym. tanár szerkesztése alatt. — **Gombos Gábor** és neje valamint Gombos Ignác vagyona ellen a löcsei kir. törvényszék a csődöt elrendelte. — **Ó-Kantásán** Osuka Sándor lett újból községi mérnöknek megválasztva.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

157/1891. v. h. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szabadkai kir. járásbíróóság 10178/87 számú végzése által Csövicz György javára végrehajtást szenvedett Sztipics Mihályné ellen 936 frt 18 kr. tőke és jár. követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 701 frtra becsült gabona neműek és lakás berendezési tárgyakkal álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1356/891. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis II kör alperes lakásán leendő eszközzésére 1891. évi márczius hó 12-ik napjának d. e. 8 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen — az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében — a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az 1881. évi LX. t.-cz. 111. §-a értelmében, kik az árveretenni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben az, hogy részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírottal egy példányban írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak. — Végre kötelesek bére- vagy haszonbérbeadók az 1881. évi LX. t.-cz. 112. §-a értelmében azon követelés összegét, melyre nézve törvényes zálogjogot igényelnek, az árverés megkezdéséig alulírottal bejelenteni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Szabadkán 1891. évi február hó 27-ik napján.

Strasser Henrik.
kir. bír. végrehajtó.

Ház eladás.

V. kör. 513 szám ház (bajai uton) szabad kézből eladó. Bővebb tudósítást ad Taskovits Pál háztulajdonos.

Ház eladás.

Volt gombkötő jelenleg Kazinczy-utca I. kör 81. számú ház; ugy szinte 3/4 kapa szegedi szőllő — Vojnits Lukács mellett a vasút mentén — szabadkézből eladó. Értécsítést ad Nikolits Milán (National-bank-Beamter) Belgrád.